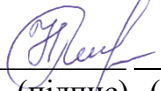

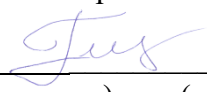
Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут природокористування та
гуманітарних наук
Кафедра філософії і суспільних наук

Робоча програма
ОК 34. Виробнича практика

ЗАТВЕРДЖУЮ

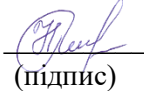
 Шаkun Н.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Ковальова І.О., канд. філол.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання) (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри філософії і суспільних наук

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми: Шаkun Н.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	3 рік навчання / 6 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Ковальова Ірина Олександрівна, к.філол.н., доцент
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/kovalova-i-komanda/
Контакти викладача	airinen@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Виробнича практика належить до обов'язкових компонентів (ОК35) освітньо-професійної програми «Аналітика суспільно-політичних процесів» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 033 Філософія галузі знань 03 Гуманітарні науки, кваліфікація: бакалавр філософії.

Програма виробничої практики бакалаврів спеціальності 033 «Філософія» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» № 1556-VII, від 01.07.2014 р. (поточна редакція від 16.09.2022 р., стаття 51), Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 93 від 08.04.1993 р. (поточна редакція від 20.12.1994 р.), Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» № 26, від 31.08.2020 р. та Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» № 26, від 31.08.2020 р. (із змінами, внесеними згідно із рішенням Вченої ради та наказом ректора № 220/ВС від 30.06.2022; від 24.04.2023, протокол №5, та наказом ректора № 57/ВС від 24.04.2023).

У виробничій практиці важливим є набуття здобувачами вищої освіти вміння аналізувати події суспільно-політичного характеру, які знадобляться їм для реалізації кваліфікаційних характеристик фахівців спеціальності 033 Філософія галузі знань 03 Гуманітарні науки.

3. Мета та завдання курсу.

Метою курсу є удосконалити професійні вміння та навички здобувачів, закріпити теоретичні знання, отримані під час навчання, навчитися застосовувати отримані знання на практиці, самостійно проводити філософські аналітичні дослідження та обробляти їхні результати за допомогою сучасного програмного забезпечення.

Завданнями виробничої практики є:

- Закріпити та практично застосувати теоретичні знання з фахових дисциплін.
- Набути досвіду виконання професійних обов'язків і виховати почуття персональної відповідальності.
- Сформувані вміння реалізовувати діагностичну, прогностичну та аналітичну функції.
- Застосовувати технології проведення філософських аналітичних досліджень на професійному рівні.
- Опановувати методи порівняльного аналізу отриманої емпіричної інформації.
- Планувати послідовність обробки, аналізу та використання даних.
- Формулювати науково обґрунтовані висновки та практичні рекомендації, оформлювати наукові звіти за результатами досліджень.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК9. Здатність до міжособистісної взаємодії, здатність працювати в команді.

ЗК12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.

СК15. Здатність використовувати в професійній діяльності філософське знання для визначення стратегій і якісних характеристик перетворень в соціумі та політикумі.

СК16. Здатність використовувати соціогуманітарні технології для аналізу і прогнозування суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

СК17. Здатність визначати та формулювати ключові проблеми, пов'язані з розвитком об'єднаних територіальних громад, критично мислити при обґрунтуванні, прийнятті рішень та реалізації програм їх розвитку.

4. Результати навчання. Здобувач має досягти або вдосконалити програмних результатів навчання:

ПРН12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.

ПРН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.

ПРН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.

ПРН21. Вміти виконувати експертні, дорадчі й консультативні функції при аналізі та прогнозуванні суспільно-політичних процесів на місцевому, регіональному та глобальному рівні.

У підсумку здобувач повинен **знати:**

- технології проведення та обробки результатів філософських аналітичних досліджень;
- методи аналітичних процедур для розроблення практичних рекомендацій;
- основні методи філософського аналізу;
- ключові напрями сучасної аналітичної філософії;
- принципи аргументації та критичного мислення;
- формати філософської експертизи;
- етичні та соціальні аспекти аналітичної філософії;
- методи аналізу філософських текстів;
- застосування аналітичного підходу у власних дослідженнях;
- завдання, форми та методи адміністративно-управлінської роботи;
- застосовувати політико-адміністративні та соціально-філософські знання у практичній реалізації організаційної роботи колективу.

ЗВО повинен вміти:

- висувати гіпотези та розробляти програми конкретних філософських аналітичних досліджень;
- здійснювати комп'ютерну обробку даних емпіричних досліджень;
- використовувати результати для прогностичного аналізу;
- продемонструвати інноваційний підхід до сучасної політико-адміністративної діяльності;
- використовувати знання різних філософських методів соціально-політичного пізнання у професійній діяльності;
- критично аналізувати, оцінювати та застосовувати філософські знання в контексті професійної діяльності;
- володіти навичками та культурою філософсько-політичної дискусії під час нарад та засідань;
- володіти навичками, інноваційними технологіями і сучасними методиками політико-адміністративної діяльності;
- запланувати та організувати заходи самоосвіти.

5. Пререквізити.

Передумовою проходження здобувачами вищої освіти виробничої практики є базові знання з дисциплін освітньо-професійної програми трьох років навчання, а також успішне засвоєння та проходження «Навчальної (ознайомчої) практики» і «Навчальної (аналітичної) практики».

6. Обсяг курсу.

Виробнича практика в освітній програмі «Аналітика суспільно-політичних процесів» першого рівня вищої освіти розрахована на 2 тижні (3 кредити, 90 годин) і передбачена навчальним планом на третьому курсі в шостому семестрі.

Організація та керівництво практикою

План здобувача-практиканта			
№ п/п	Назва виду роботи	Кількість год.	Форми поточного контролю
1.	Організаційне заняття. Ознайомлення здобувачів із завданнями та змістом виробничої практики, методикою майбутньої роботи, порядком ведення щоденників практики, аналізу матеріалів тощо.	2 год.	Співбесіда
2.	Складання календарного, індивідуального плану виконання завдань виробничої практики	4 год.	Звіт
3.	Ведення у щоденнику практики спостережень	Протягом всього терміну практики (20 год.)	Звіт
4.	Знайомство з базою практики, екскурсія, ознайомлення з нормативною базою, правилами внутрішнього розпорядку	1-2 дні (8 год.)	
5.	Ознайомлення з організацією та діяльністю аналітичних центрів	Протягом всього терміну практики (5 год.)	
6.	Участь в інформаційних заходах бази практики	За потребою (5 год.)	Звіт
7.	Виконання практичних завдань	1-2 тижні (20 год.)	Звіт
8.	Вивчення використання нових технологій в аналітичній роботі	Протягом всього терміну практики (2 год.)	Звіт
9.	Оформлення документів практики	20 год.	Звіт
10.	Захист результатів практики (диференційований залік)	4 год.	Звітна конференція. Виступ з презентацією
ВСЬОГО		90 год.	

7. Тематика курсу.

Етапи практики:

Організаційний етап:

1. Проведення загальних організаційних зборів практикантів.
2. Ознайомлення з переліком і особливостями баз практики.
3. Оформлення документації щодо місця проходження практики.
4. Ознайомлення з необхідною документацією проходження навчальної практики.

Практичний (проектний) етап:

1. Ознайомлення з установою проходження практики і вивчення документації.
2. Складання календарного плану проходження практики.
3. Виконання завдань виробничої практики.
4. Розроблення проекту відповідно до специфіки та особливостей діяльності бази практики.

Завершальний етап:

1. Обговорення результатів проходження практики.
2. Підготовка звіту і завершення щоденника за результатами проходження практики.
3. Презентація розробленого проекту.
4. Захист звіту за результатами проходження практики.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Результати практики оцінюються за 100-бальною шкалою. ЗВО має підготувати та надати на перевірку керівнику практики від закладу вищої освіти такі документи: 1. Звіт про практику, в якому має бути конкретизовано всі види діяльності, виконуваної практикантом під час переддипломної практики. 2. Додатки (інформаційні матеріали, фотографії, графічні матеріали тощо), що може підтверджувати якість проходження практики. 3. Результати виконання індивідуального завдання.
Вимоги до звітної документації	Бланки звітної документації здобувач може завантажити з сайту університету за посиланням – https://stu.cn.ua/osvitnij-proczes/praczevlashtuvannya/praktychna-pidgotovka/ Звітні матеріали з виробничої практики мають бути виконані на комп'ютері. Всі документи повинні бути заповнені, пронумеровані і підшиті за темами програми в окремій папці (матеріали практики). Звітну документацію здобувачі здають керівнику практики у триденний термін після її закінчення. Час та місце проведення підсумкового контролю (захист практики) визначається додатково. У звіті повинні бути представлені відомості про виконання здобувачем всіх розділів і завдань програми практики. Обов'язковим є надання висновків та пропозицій, укладених здобувачем на основі аналізу пройденої практики. Розділи звіту та його окремі параграфи мають бути чітко визначені, конкретизовані та викладені в логічній послідовності. За структурою звіт складається з: 1) титульного аркушу; 2) змісту; 3) вступу; 4) основної частини; 5) висновків; 6) списку використаних джерел; 7) відгуку і зауважень керівника практики. <i>Титульний аркуш</i> звіту про виконання програми виробничої практики представлений в додатку А. <i>Зміст звіту</i> – це план звіту про виконання програми практики, згідно з яким вона виконується, що містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів, які мають заголовок, зокрема, вступу, висновків, списку використаних джерел. <i>Вступ звіту</i> про виконання програми практики повинен віддзеркалювати закріплення, поглиблення та систематизацію теоретичних знань та практичних умінь. У вступі розкривається актуальність практики, її мета і завдання, зазначаються місце та строки проходження практики. <i>Основна частина звіту</i> про виконання програми практики. Матеріал основної частини звіту здобувач вищої освіти повинен викладати послідовно, логічно, взаємопов'язувати окремі його розділи, повністю розкриваючи відповідний розділ тематичного плану

	практики. В основній частині звіту зазначається структура бази практики, відомості про види діяльності бази практики, характеристика та специфіка її діяльності; професійні обов'язки фахівців щодо забезпечення організації діяльності бази практики; види виконання робіт за етапами проходження практики; зміст виконання робіт та їх характеристика. <i>Висновки звіту</i> про виконання програми практики. У висновках звіту описуються найбільш важливі теоретичні та практичні результати практики, зокрема, висновки про проходження практики і пропозиції щодо вдосконалення навчального процесу, підвищення ефективності практики. <i>Список використаних джерел.</i> Використовуючи при написанні звіту нормативні чи практичні матеріали, здобувач має посилатись на відповідні джерела. До списку не включаються ті джерела, на які немає посилань у основній частині звіту і які фактично не були використані. Список використаних джерел розміщується в алфавітному порядку за їх наскрізною нумерацією, відповідно до вимог бібліографічного опису. На останній сторінці звіту представляється відгук керівника практики з бази практики, дата та підпис керівника.
Вимоги до оформлення звіту	1) обсяг звіту – до 20 сторінок комп'ютерного набору (але не менше 12 сторінок); 2) формат аркуша – А4, розміри полів: верхнього і нижнього – 15 мм, лівого – 20 мм, правого – 15 мм; 3) шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5; 4) абзацний відступ – 1,25 см; 5) структурні елементи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують, а їх назви правлять за заголовки, які друкують великими літерами та розташовують посередині рядка без крапки в кінці; 6) заголовки підрозділів пишуть малими літерами (крім першої великої) з абзацу 7) розділи і підрозділи нумерують арабськими цифрами без крапки; завдання і висновки не мають нумерації; текст кожного розділу, висновків, списку використаних джерел починається з нової сторінки; 8) титульна сторінка оформлюється за встановленою формою, що вказана на сайті університету. Керівник від бази практики дає характеристику до звіту та оцінює роботу здобувача вищої освіти на практиці. Характеристика – документ індивідуального характеру, в якому відображено: 1) Прізвище, ім'я, по-батькові ЗВО-практиканта; 2) Місце бази проходження практики; 3) Ставлення ЗВО-практиканта до роботи; 4) Якість виконання ЗВО-практиканта роботи, ступінь опанування практичними навичками; 5) Рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти;

	б) Індивідуальні якості, продемонстровані під час проходження практики тощо. Характеристика складається та підписується керівником практики від бази практики та скріплюється печаткою. Додаткові матеріали практики, наприклад: зразки заповнених документів, планові, розрахункові та аналітичні таблиці, облікові реєстри, форми статистичної звітності тощо. Ці матеріали здобувач вищої освіти складає самостійно або вони повинні бути складені за його участю, чи в його присутності. Документи необхідно систематизувати в тематичному та аналітичному порядку, підшити за правилами діловодства, пронумерувати.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового контролю (звітної конференції) допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 50 балів і більше. Підсумковий контроль (виступ на звітній науково-практичній конференції) оцінюється максимально в 10 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

1	Систематичне ведення щоденника практики	10
2	Виконання групових та індивідуальних завдання	40
3	Наявність фото-відеоматеріалів заходів, передбачених програмою практики	10
4	Наявність звіту здобувача відповідно до програмових вимог	10
5	Наявність позитивного відгуку з бази практики	10
6	Оформлення звітної документації	10
7	Виступ на звітній науково-практичній конференції	10
Разом		100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	

60-65	Е (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політика проведення практики.

Організація та керівництво практикою

Здобувачі вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики кафедри інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки й консультації щодо оформлення усіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- вивчити й суворо дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки та виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

Здобувач вищої освіти, який офіційно працевлаштований на підприємстві, в установі чи організації на посаді, що відповідає спеціальності, за якою здобувається вища освіта, має право на зарахування практики на підставі відповідної заяви здобувача вищої освіти з візою керівника практики від кафедри, до якої додається довідка з місця роботи за фактом.

Після закінчення строку проходження практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання плану та індивідуального завдання практики. Загальна форма звітності здобувача вищої освіти про результати проходження практики – це подання письмового звіту.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання завдань, завдань поточного та підсумкового контролю; посилення на джерела інформації в разі використання, тверджень, відомостей. Списування під час заліку заборонені. За порушення академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як повторне проходження оцінювання результатів їх навчальної діяльності. На початку семестру здобувач повинен ознайомитися з Кодексом академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка».

Політика дедлайнів

Здобувачі вищої освіти звітують про проходження практики перед керівником практики від кафедри. Керівник приймає звіт у здобувачів вищої освіти в останні дні проходження практики на базах практики або в університеті протягом перших трьох днів після закінчення практики.

Здобувачу вищої освіти, який не приступив до практики своєчасно з поважних причин призначається проходження практики в інший період (відповідно до індивідуального графіку та наказу ректора). У разі отримання незадовільної оцінки за проходження практики, ліквідація заборгованості здійснюється у порядку, що регламентується «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка»» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-ocinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>.

Політика щодо оскарження результатів оцінювання

Згідно Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка» результати оцінювання практики можуть бути оскаржені здобувачами вищої освіти у порядку, що регламентується «Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка».

Апеляція щодо процедури проведення та об'єктивності оцінювання подається особисто здобувачем вищої освіти через загальний відділ Університету на ім'я ректора Університету не пізніше наступного робочого дня після оголошення оцінки. Розгляд апеляційних заяв здійснюється апеляційною комісією в триденний термін від дати надходження апеляційної заяви. На засіданні апеляційної комісії може бути присутній науково-педагогічний працівник, який приймав екзамен (залік), голова (член) предметної комісії з визнання результатів навчання в неформальній та/або інформальній освіті або голова екзаменаційної комісії (у разі апеляції на результати оцінювання атестації). Він має право давати обґрунтовані пояснення здобувачу вищої освіти та членам апеляційної комісії щодо відповідності виставлених балів затвердженим критеріям оцінювання.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти за даною спеціальністю з освітніх компонент, спрямованих на отримання відповідних компетенцій можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до Порядку визначення академічної різниці та визнання результатів попереднього навчання в НУ «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/poryadok-vyznachennya-akademichnoi-riznychi-ta-vyznannya-rezultativ-poperednogo-navchannya.pdf> шляхом співставлення отриманих програмних результатів навчання та компетентностей.

Політика користування мобільними телефонами / планшетами / ноутбуками

Користуватися мобільними телефонами, планшетами, ноутбуками під час проведення навчальних занять здобувачам вищої освіти дозволяється лише за погодженням викладача.

Прохання до здобувачів протягом занять тримати мобільні телефони переведеними у беззвучний режим, оскільки дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та мобільні телефони не можуть використовуватися під час проведення поточного, проміжного та семестрового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень

До системи оцінювання можуть включатися також заохочувальні додаткові бали – до 10 балів, за окремі види самостійної роботи здобувачів (участь у наукових конференціях та наукових конкурсах, публікація тез доповіді чи наукової статті тощо).

Політика використання технологій штучного інтелекту

Політика використання інструментів штучного інтелекту (ChatGPT, GPT, DALL-E тощо) оголошується викладачем на початку курсу. Будь-яке використання штучного інтелекту не повинно порушувати політику університету щодо плагіату. Навчальні роботи мають бути оригінальними – результатом власної інтелектуальної творчої діяльності автора та відображати творчі рішення, прийняті автором під час створення твору. Учасники освітнього процесу, які використовують технології ШІ у своїй освітній та науковій діяльності, несуть відповідальність за точність, цілісність і оригінальність своїх наукових, навчальних робіт, за будь-який неточний, упереджений, образливий, неетичний контент, незалежно від того, чи створений він автором роботи, чи ШІ. Несанкціоноване використання інструментів штучного інтелекту є порушенням академічної доброчесності. Будь-яке використання штучного інтелекту не повинно порушувати політику університету щодо академічної доброчесності.

Комунікація з викладачем

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується використовувати чатом в системі MS Teams у робочий час. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі)

допускається, але відповідь може бути надана з затримкою. Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті робочої програми або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі MS Teams); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

10. Рекомендована література.

1. Гнатюк Я. Філософська і метафілософська логіка. *Вісник Львівського університету. Філософсько-політологічні студії*. 2024. Вип. 52. С. 77–90.
2. Гнатюк Я.С. Аналітика філософії. Київ : Кондор, 2020. 236 с.
3. Гнатюк Я.С. Логічна техніка аналітичної філософії : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2024. 244 с.
4. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
6. Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка». Режим доступу: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>
7. Освітньо-професійна програма «Аналітика суспільно-політичних процесів» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 033 «Філософія» галузі знань 03 «Гуманітарні науки». Режим доступу: https://op.stu.cn.ua/files/op/033_ASPP_OPP_bakalavr_zmina_2024.PDF
8. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка. Режим доступу: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizaciyu-osvitnogo-proczesu.pdf>
9. Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Режим доступу: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf>
10. Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Режим доступу: <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-provedennya-praktyky-zvo.pdf>
11. Шакур Н.В. Соціокультурні аспекти сучасних суспільних трансформацій. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2023. № 44. С. 71–77.
12. Theoretical and Humanistic reorientation of Modern society / О. Melnyk, N. Shakun, О. Herasymenko, A. Nitchenko, О. Kolievatov. *WISDOM*. № 2 (2022). P. 59–67.
13. Mandragelia V.A. Education system and labor market: interdependence issues. Scientific notes of the pedagogical department. 2023. Issue 52. P. 155-161. URL: <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2023-52-18>
14. Modern civil society in the era of informatization: postmodern worldview / О. Melnyk, N. Shakun, О. Herasymenko, A. Nitchenko, М. Olkhovyk, О. Kolievatov. *AD ALTA*. 2023. № 13/01/XXXII, Vol. 13, Issue Special issue. P. 41–47.

Інформаційні ресурси.

1. Електронний архів НУ «Чернігівська політехніка» (IRChNUT) URL: http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/elektronnij_arhiv_chntu/
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Національна історична бібліотека України м. Києва. URL: <http://www.nibu.kiev.ua/>
4. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://elib.nplu.org/>
5. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Виробнича практика». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8685>
6. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових. URL: <http://www.libkor.com.ua/>